

BULLETIN
NEZÁVISLÉHO MÍROVÉHO SDRUŽENÍ
- INICIATIVY ZA DEMILITARIZACI
SPOLEČNOSTI

č. 2 - září 1988

Obsah:

Prohlášení Nezávislého mírového sdružení	2
K Prohlášení se připojili	3
Dopis č. 3	4
Rezoluce Komise pro lidská práva OSN	5
Petr Obšil	6
Sdělení VONS č. 787 /Vladan Kočí/	7
Nová přísaha a náhradní služba v Polsku	8
Překvapivá neděle	9

Za redakční radu: Tomáš Dvořák, U železné lávky 6, Praha 1
Hana Marvanová, Vrchlického 96, Praha 5
Luboš Vydra, Křižíkova 37, Praha 8

V úvodu Bulletinu č. 2 znovu otiskujeme text "základního" Prohlášení Nezávislého mírového sdružení z 16. dubna 1988. K tomuto Prohlášení /a tedy i k činnosti NMS/ je možno se připojit podpisem s adresou. Podpis prosíme doručit /nejlépe osobně, popř. poštou/ na adresy členů redakční rady.

PROHLÁŠENÍ NEZÁVISLÉHO MÍROVÉHO SDRUŽENÍ - INICIATIVY ZA DEMILITARIZACI SPOLEČNOSTI

Život v míru je základním právem člověka. Odstranění zbraní však skutečný mír nezajistí, ani nezaručí jeho trvalost. Je úkolem každého národa vytvářet vnitřní předpoklady pro to, aby mohl stav bez zbraní zvládnout, a na tomto úkolu musí spolupracovat všichni občané.

Podepsání sovětsko-americké dohody o odstranění raket středního a kratšího doletu z evropského území, stejně jako ochota představitelů obou supervelmocí pokračovat v započaté cestě, v nás vzbudilo novou naději, že dějiny lidstva nejsou předurčeny vyústit v jadernou katastrofu.

Tento nový aspekt ve světových dějinách vzbuzuje radost. Nechápe me jej však jako úlevu, ale naopak jako posilu k nové práci. Otázky míru a mírové budoucnosti země nejsou jen věcí dvou supervelmocí, jejich představitelů a jejich lidu, ale jsou věcí každého občana každého státu.

To, co platí o ostatních otázkách společenského života, platí plně i o otázce míru. Mír je věcí každého člověka, a to zejména v tom smyslu, že nezačíná a nerozhoduje se toliko na nejvyšší úrovni, ale v každém jednotlivci, v každé rodině, v mezilidských vztazích, v každém městě a státě. Jsme přesvědčeni, že na těchto rovinách je dostatečné pole působnosti pro mírovou práci každého člověka, a máme naději, že takové působení může mít dalekosáhlý dopad.

Nezávislé mírové sdružení nemá organizační strukturu, ale vzniká jako volné společenství lidí, kterým není lhostejná budoucnost lidstva a vlastního národa, kteří pozitivní posun ve světových dějinách chápou jako výzvu a závazek k občanské a osobní angažovanosti. Jedná se o společenství, které není a nechce být vázáno na žádný politický, ideologický či náboženský systém, ale je spojeno touhou po důstojném životě. K tomuto společenství se může podle svých možností připojit každý, pro koho mír znamená víc než odvrácení válečné hrozby a kdo chce o takový mír usilovat.

Nezávislé mírové sdružení vzniká vedle jiných mírových iniciativ z vědomí potřebnosti takové iniciativy, která není vázána na žádnou fungující strukturu.

Nezávislé mírové sdružení spojuje lidi, kteří se chtějí angažovat zejména v těchto směrech:

- Jsme pro otevřenost ve všech oblastech života, neboť si uvědomujeme, že každé skrývání faktů vzbuzuje skryté nepřátelství, a tím i ohrožuje mírové soužití uvnitř národa i mezi národy navzájem. Jsme pro to, aby nedůvěra a nepřátelství byly překonávány otevřeností. Chceme se zasazovat o to, aby se i vojenská problematika stala předmětem otevřené veřejné diskuse.
- Chceme usilovat o překonávání bariér "posvěceného" nepřátelství. Od-mítáme ideologie, které líčí příslušníky druhého tábora jako aprior-ní nepřátele a které toto nepřátelství povýšily na ctnost.
- Chceme usilovat o to, aby výchova, kultura i politika vycházely z úcty k životu a ke všem hodnotám, které lidský život spoluvytvářejí, a to od výchovy ve školách až po výchovu v armádě, od kulturního a uměleckého působení až po působení prostřednictvím hromadných sdě-

lovacích prostředků.

- Chceme se zasazovat o to, aby právní normy i organizace života v armádě vytvořily podmínky, které by umožnily občanu chápat službu v ozbrojených silách jako čestnou povinnost a ne jako nutné zlo, vyvolávající spíše pocit uvěznění a naprosté marnosti. Uznáváme také právo jednotlivce odmítnout službu v ozbrojených silách a jsme proti tomu, aby za tento postoj byli lidé předváděni před soudní tribunály. Mělo by být zájmem každého státu hledat pro tyto lidi možnost náhradní služby.
- Jsme pro jednání na všech úrovních, které posílí bezpečnost a důvěru mezi národy. Chceme podporovat všechny kroky naší země, které směřují k posílení mezinárodní důvěry a k odzbrojení.

V Praze dne 16. dubna 1988

/Tento dopis byl zaslán: prezidentu ČSSR, Federálnímu shromáždění, vládě ČSSR, České národní radě, vládě ČSR, ÚV KSČ, generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, České mírové radě, Křesťanské mírové konferenci, Pacem in terris, kardinálu Františku Tomáškoví, Synodní radě ČCE, Ústřední radě ČCH, ČTK, ČST - redakci Aktualit, Redakci Rudého práva, AFP, za hraničním mírovým organizacím/

x x x

K Prohlášení se od května 1988 p ř i p o j i l i :

Martin Čech, Bojanovická 17, Praha 4-Spořilov II, 141 00
Miloš Zeman, Dolákova 531, Praha 8-181 00
Zdena Vaculovičová, Kojetínská 1425, Kroměříž 767 01
Martina Koryntová, Šmilovského 14, Praha 2, 120 00
Tomáš Foltýn, Šmilovského 14, Praha 2, 120 00
Pavel Roller, Brandlova 33, Kroměříž 767 01
Luděk Marks, Na hutích 11, Praha 6-Bubeneč, 160 00
Jaroslav Kolafa, Dědinova 1990, Praha 4, 149 00
Stanislav Havlík, Gottwaldova 231, Náměšť na Hané, 783 44
Miroslava Havlíková, Gottwaldova 231, Náměšť na Hané, 783 44
Pavel Hovorka, Janáčkova 185/12, Trutnov
Jiřina Rumlová, Fibichova 279/6, Trutnov
Vladimír Linhart, Jaroslava Ježka 630, Trutnov
Romana Linhartová, Jaroslava Ježka 630, Trutnov
Ivan Kožíšek, Dlouhá 4, Rumburk, 408 01
Michaela Leberová, Josefská 10, Rumburk, 408 01
Lea Vyskočilová, Dědická 13, Brno, 627 00
Štefan Jakoby, Jasenová 44, p. Vyšný Kubín, 027 01
Martin Jůzek, Boleslavská 18, Praha 3, 130 00
Jan Santa, Oleksovice čp. 143, okr. Znojmo, 671 62
Dana Englmaierová, Sokolovská 51, Plzeň
Aleš Pořízka, Kosmonautů 9, Ostrava 3, 704 00
Michal Šverdík, Bulharská 20, Prostějov 796 01
Jan Havlíček, Blanická 25, Šumperk, 787 01
Hana Fukanová, Rudé armády 23, Šumperk, 787 01
Milan Pospíšil, Chelčického 987, Havlíčkův Brod, 580 01
Bohumil Lebr, Kmochova 1888/3, Teplice v Č., 415 01
Miroslav Kouřil, Palackého 188, Kyjov, 697 01
Martin Šmíd, Záhřebská 18, Praha 2, 120 00
Ivan Jandek, Hrubého 700, Uničov, 783 91
Alena Balcarová, p. Kaplice 1, Blažkov 7
Jaroslav Okřina, Světlá Hora 351, 793 31
Miloslav Destych, Světlá Hora 342, 793 31
Přemysl Šmíd, W. Piecka 31, Praha 2, 120 00

Jindra Konečný, Horní Blatná 91, 362 37
Vojtěch Novotný, Orlová-Lutyně 1220, okr. Karviná, 735 14
Martin Hossa, ČSLA 4009, Kroměříž 767 11
Dominik Tesař, U nových domů III/4, Praha 4-Krč, 140 00
Jakub Kaplan, Českomalínská 47, Praha 6-Bubeneč, 160 00
Vladislav Bukáček, Neumannova 43/1, Ždár nad Sázavou 4, 591 01
Marie Bukáčková, Neumannova 43/1, Ždár nad Sázavou 4, 591 01
Lenka Marečková, Řipská 13/1322, Praha 3, 130 00
Václav Blábolil, Dašická 491, Chrudim, 537 01
Tomáš Vodrážka, Zábělská 7, Plzeň 4-Doubravka, 312 11
Jan Rampich, Úslavská 26, Plzeň 301 44
Mirek Rozkošný, Nádražní 709, Chropyně, 768 11
Oldřich Molčík, Vlkoš č. 201, 751 19
Roman Šlehofer, Otrádovická 727, Praha 4-Lhotka, 140 00
Jan Hamberger, Vodice 4, Lhonicе, 384 02
Filip Krnanský, Kvasnicova 1495, Praha 4, 149 00
Jan Nebáznivý, Senegalská 637, Praha 6, 160 00
Libor Strobach, Michelangelova 2008/2, Praha 10, 100 00
Evžen Matějček, Litoměřická 582/16, Praha 9-Prosek, 190 00
Robert Stříbrný, Palackého 179, Kladno-Svermov
František Bednařík, Litoměřická 16, Praha 9-Prosek, 190 00
Jiří Machovský, Svat. Čecha 5, Hustopeče, okr. Břeclav
Silvie Nosálová, Pod Sokolovnou 9, Praha 4-Nusle, 140 00
Jan Voldřich, Šlikova 3, Praha 6-Břevnov, 160 00
Vl. Nešuta, Pštínosty 43, 251 67
Petr Bílek, Leninova 676, Praha 6, 160 00
Milan Hořínek, Rooseveltova 17, Olomouc, 772 00
Stanislav Ritter, ubytovna PS, Novohradská 394, České Budějovice,
370 01

Josef Pecka, Lenora 85, 384 42
Petr Jelínek, Matušova 83/4, Rumburk, 408 01
František Postupa, Sladkovského 699/II, Chrudim, 537 01
Daniel Midriak, Februárového vítězství 11, Ružomberok, 034 01
Miloslav Hlavatý, Jílovska 427, Praha 4-Lhotka, 142 00

x x x

Dne 19. 8. 1988 zaslalo NMS prezidentu ČSSR, Federálnímu shromáždění, vládě ČSSR, generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, ČTK a vedoucím představitelům SSSR, PLR, MLR, NDR, BLR:

DOPIŠ Č. 3 NEZÁVISLÉHO MÍROVÉHO SDRUŽENÍ - INICIATIVY
ZA DEMILITARIZACI SPOLEČNOSTI

Před dvaceti lety na naše území vstoupila vojska Sovětského svazu a dalších čtyř států Varšavské smlouvy. Většina vojsk byla stažena, ale část sovětských jednotek na našem území zůstala až dosud. Tato akce, která byla v rozporu s vůlí většiny našeho lidu, byla zároveň porušením základních principů mezinárodního práva, zejména principu nevměšování se do vnitřních záležitostí země.

I když od této události uplynula již dosti dlouhá doba, následky jsou patrné do dneška. Především bylo v našem národě zpochybněno vědomí suverenity, což přispělo k demoralizaci společnosti a celkovému úpadku v oblasti politické, ekonomické i kulturní.

S uspokojením hodnotíme současný vývoj, kdy v souvislosti s mírovými jednáními začíná být reálný odsun alespoň části cizích vojsk rozmístěných na obou stranách Evropy, a tedy i odchod sovětských jednotek z našeho území.

Jako demokraticky smýšlející občané nemůžeme souhlasit s přítomností cizí armády v žádné zemi. Považujeme však za nevyhnutelné, aby

zároveň byla pravdivě zhodnocena intervence pěti států Varšavské smlouvy do Československa v r. 1968, aby byla jednoznačně odsouzena a aby byly zakotveny dostatečné záruky, že se nic podobného již nebude opakovat. Jsme zásadně proti stanovisku, že intervence do Československa byla ve své době nevyhnutelná a potřebná. Mezinárodní zájmy /zájmy států Varšavské smlouvy/ nikdy nesmějí pópírat právo země rozhodovat o svých záležitostech svobodně. Bez takovéto záruky nebude zajištěn demokratický vývoj v socialistických zemích, což se dříve či později stane překážkou k dosažení dalšího pokroku ve vztazích mezi Východem a Západem a k vytvoření podmínek pro udržení míru.

Vyzýváme Vás, abyste započali na příslušné úrovni jednání, která by směřovala k odsunu sovětských jednotek z našeho území.

Žádáme odsouzení intervence států Varšavské smlouvy do Československa v r. 1968 jako akce odporující principům mezinárodního práva a ohrožující mírové vztahy mezi národy.

Žádáme, aby byly vytvořeny záruky skutečné rovnoprávnosti a respektování suverenity mezi státy Varšavské smlouvy, aby byla v jejich vztazích dodržována zásada nevměšování se do vnitřních záležitostí druhé země.

V Praze dne 16. srpna 1988

/14 podpisů/

x x x

Rezoluce Komise pro lidská práva OSN z 5. března 1987:

ÚLOHA MLADÝCH V PODPOŘE A OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV VČETNĚ OTÁZKY
ODEPŘENÍ VOJENSKÉ SLUŽBY Z DŮVODŮ SVĚDOMÍ

Komise pro lidská práva

- znovu zdůrazňuje, že všechny členské státy jsou povinny podporovat a hájit lidská práva a základní svobody a plnit povinnosti, ke kterým se zavázaly v různých dokumentech o lidských právech
- dbá na články 3 a 18 Všeobecné deklarace lidských práv, které vyhláší právo na život, svobodu a osobní bezpečnost a právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství /vyznání/
- má na paměti, že Mezinárodní pakt o občanských a politických právech uznává, že každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a vyznání
- dále má na paměti rezoluce Valného shromáždění OSN 34/151 ze 17. 12. 1979, kterou byl rok 1985 ustanoven Mezinárodním rokem mládeže: participace, rozvoj, mír, a 2037 /XX/ ze 7. 12. 1965, která konstatuje, že mladí lidé mají být vychováni s porozuměním, v duchu míru, spravedlnosti a respektu pro všechny, a 2447 /XXIII/ z 19. 12. 1968
- znovu připomíná svou rezoluci 40 /XXXVII/ z 12. 3. 1981, ve které poukazuje na potřebu lepšího porozumění okolnostem, za kterých je možno odmítnout vojenskou službu z důvodů svědomí
- upozorňuje na důležitou úlohu mladých v podporování mezinárodního míru a spolupráce, stejně jako lidských práv a základních svobod
- znovu připomíná rezoluci Valného shromáždění OSN 33/165 z 20. 12. 1978, ve které shromáždění uznalo právo každého odmítnout službu v ozbrojených silách, které posilují apartheid, a vyzvalo členské státy, aby zajistily azyl nebo bezpečný tranzit do jiné země osobám nuceným opustit svou vlast jen proto, že z důvodů svědomí odmítají podílet se na posilování apartheidu službou v ozbrojených silách
- vyjadřuje své přesvědčení, že pevné a opravdové úsilí směřující k definitivnímu odstranění nebezpečí války, uchování mezinárodního míru, realizaci sebeurčení a rozvoji mezinárodní spolupráce, v sou-

- ladu s Chartou OSN, by mělo za výsledek vytvoření podmínek, za kterých by se vojenská služba stala nepotřebnou
- bere v úvahu svou rezoluci 1984/33 z 12. 3. 1984 a rezoluci Ekonomického a sociálního výboru 1984/27 z 24. 5. 1984, kterými bylo rozhodnuto zajistit co možná nejširší distribuci zprávy připravené p. Eide a p. Mubanga-Chipoya /E/CN.4/Sub.2/1983/30/, se záměrem dostat vyjádření od vlád, příslušných článků OSN a odborných agentur, jiných mezivládních a ne-vládních organizací
 - upozorňuje na vyčerpávající zprávu p. Eide a p. Mubanga-Chipoya o otázce odpírání vojenské služby z důvodů svědomí, která obsahuje shrnutí a doporučení
 - upozorňuje také na odpovědi vlád a mezinárodních organizací na žádost gen. tajemníka o poznámky a vyjádření /E/CN.4/1985/25 a přílohy 1-4/
 - pozorně uvážila zprávu pod-komise k otázce odpírání vojenské služby z důvodů svědomí /E/CN.4/Sub.2/1983/30/, která odráží příslušné mezinárodní normy a statuty zakotvené v různých dokumentech, které se týkají lidských práv, a popisuje praxi /jednotlivých států/, pokud jde o dobrovolnou nebo povinnou účast na vojenské službě
 - uznávajíc, že odepření vojenské služby z důvodů svědomí vyplývá z principů a důvodů svědomí, včetně osobního přesvědčení motivovaného nábožensky, eticky, morálně či jinak podobně,
 1. rozhoduje, že odepření vojenské služby z důvodů svědomí má být považováno za legitimní výkon práva na svobodu myšlení, svědomí a vyznání, které je uznáno Všeobecnou deklarací lidských práv a Mezinárodním paktem o občanských a politických právech,
 2. vyzývá státy, aby podnikly opatření směřující k uznání práva být vyzváni z branné povinnosti z důvodů odporu svědomí vůči službě se zbraní, plynoucího z upřímného přesvědčení,
 3. doporučuje státům, kde je zavedena povinná vojenská služba, aby uvažovaly o zřízení rozličných forem náhradní služby, které by byly slučitelné s důvody odepření vojenské služby, přičemž mají vzít v úvahu zkušenosti jiných států v této věci a zdržet se trestání odpíračů vězením,
 4. doporučuje členským státům, pokud tak již neučinily, aby do svého právního řádu zahrnuly taková opatření, která by umožnila nestranně posoudit, zda odepření vojenské služby z důvodů svědomí je v tom kterém případě podložené,
 5. prosí generálního tajemníka, aby pro čtyřicáté páté zasedání komise připravil zprávu o odpírání vojenské služby z důvodů svědomí a zapracoval do ní stanoviska jednotlivých vlád a dodatečné informace,
 6. rozhoduje, že se bude zabývat touto otázkou ještě před čtyřicátým pátým zasedáním v jednacím programu pod bodem "Úloha mládeže v prosazování a ochraně lidských práv, včetně otázky odpírání vojenské služby".

/Tato rezoluce byla schválena 26 hlasy proti 2 při 14 absencích. CSSR není v komisi zastoupena, SSSR se zdržel hlasování./

x x x

3. ledna 1987 byl Petr Obšil, nar. 10. 11. 1966, odsouzen na 22 měsíců do I. NVS pro trestný čin maření způsobilosti ke službě podle § 266 odst. 1 tr. zák. a nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. Předsedou senátu byl mjr. Jan Mrlík. Petr Obšil měl 1. října 1986 nastoupit základní vojenskou službu - což neučinil, protože 3. 10. 86 se poranil na noze. 8. 10. měl kontrolu ve vojenské nemocnici, kde mu bylo nařizeno odjet i s nohou v sádře k útvaru. Tam se však nedostavil, a proto byl 22. 11. 86 vzat do vy-

šetřovací vazby, kterou na něho uvalil prokurátor VOP Olomouc ppkl. JUDr. Rudolf Zikmund.

Před hlavním líčením byl přesvědčován obhájcem, aby na vojnu nastoupil, že pokud toto řekne u soudu, odsouzen nebude. Petr Obšil však tyto rady odmítl a dokonce při hlavním líčení přiznal, že si úraz způsobil záměrně, aby na vojnu nemusel, a rovněž tak přiznal, že na vojnu nenastoupil úmyslně.

Když se ho předseda senátu ptal, jak si vlastně představuje život a společnost, odpověděl: "Stále se hovoří o míru, ale pořád se zbrojí a pořád je armáda. Nejprve se musí odstranit zbraně a hned poté armáda." Tímto otevřeným jednáním popudil celý senát, a proto dostal poměrně vysoký trest, jaký neočekával ani obhájce.

Petr Obšil také uvedl, že k odmítnutí služby v ozbrojených silách ho ani tak nevedou náboženské důvody jako fakt, že je pacifistou a že služba v armádě se neslučuje s jeho přesvědčením. Také prohlásil na dotaz předsedy senátu, zda je ochoten nastoupit vojenskou službu po výkonu trestu, že ano, ale že si něco udělá, aby na vojně nemusel být a aby se z ní dostal pryč. - V jednom ze svých dopisů z vězení otci napsal, že kriminál je pro něj rozhodně lepší než vojna, protože alespoň nemusí spávat se samopalem pod hlavou.

5. února 1987 měl Petr Obšil odvolací soud v Táboře, kde byl rozsudek potvrzen a od 25. 2. 87 je ve výkonu trestu v NVÚ Plzeň-Bory. Výstup by měl být 22. 9. 1988. Adresa otce: Jan Obšil, Dolní Hejčínská č. 19, 766 00 Olomouc 6 - Hejčín.

x x x

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných č. 787
/Vladan Kočí odsouzen pro odpírání vojenské služby/

Dne 24. srpna 1988 se u Obvodového vojenského soudu v Praze konalo hlavní líčení v trestní věci proti Vladanovi Kočímu, nar. 7. 8. 1963 v Prešově, ženatému, otci jednoho dítěte, violoncellistovi Komorní opery v Praze, žalovanému podle § 269 odst. 1 tr. z. pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách. Senátu předsedal kpt. dr. Verner, žalobcem byl prokurátor npr. dr. Fenyk. Obhájcem obžalovaného byl JUDr. Otakar Motejl. Vladan Kočí odmítl nastoupit základní vojenskou službu z důvodů morálních a náboženských. Dne 4. srpna 1988 bylo proti němu zahájeno trestní stíhání a od té doby je ve vazbě ve vojenské části věznice Praha-Pankrác. Z jeho řeči před soudem byla patrna upřímnost jeho přesvědčení. Prokurátor navrhl trest při dolní hranici trestní sazby, kterou zákon stanoví od jednoho roku do pěti let. Obhájce zdůraznil ve své závěrečné řeči skutečnost, že Vladana Kočího přivedla k jeho rozhodnutí ryzí zodpovědnost. Ta mu nedovolila podepsat vojenskou přísahu, a tím se lživě zavázat k něčemu, co jako křesťan nemůže splnit. Obhájce se ve své řeči rovněž zmínil o tom, že právní řád by měl vzít v úvahu existenci lidí, kteří odpírají vojenskou službu z důvodů svědomí.

Obvodový vojenský soud odsoudil Vladana Kočího k patnácti měsícům nepodmíněného trestu odnětí svobody se zařazením do I. NVS. Vladan Kočí a jeho obhájce se k rozsudku nevyjádřili, takže mají možnost se odvolat k vyššímu vojenskému soudu. Vladan Kočí zůstává nadále ve vazbě.

V Praze dne 24. srpna 1988

x x x

xx Nová přísaha a náhradní služba v Polsku
/převzato z polských materiálů/

Když před deseti lety Roland Kruk jako první odmítl složení přísahy, realisti si tukali na čelo. Když v roce 1984 Marek Adamkiewicz byl uvězněn, nikdo netušil, že protest proti formulaci přísahy se stane počátkem celého hnutí. Po příkladu Wojciecha Jankowskiego uvězněného o rok později za odmítnutí vojenské služby se objevili další odpírači, kolem 150 osob žádalo náhradní službu.

Polský Sejm schválil dne 17. 6. 1988 nový zákon o vojenské přísaze a 20. 6. vláda podala Sejmu návrh změny zákona o vojenské povinnosti v PLR s cílem ustanovit náhradní službu pro odpírače z důvodů svědomí. Řešení těchto dvou problémů se v posledních letech domáhal WiP /hnutí Wolność i Pokój/.

Zprávy v oficiálním tisku - zatím pouze jediná - vzbuzují mnoho rozpaků. Sám fakt zavedení náhradní služby je očividným ústupkem, nicméně může se ukázat, že se v praxi bude uplatňovat represivním způsobem.

Náhradní služba má být přiznávána vzhledem k náboženskému a morálnímu přesvědčení. Zároveň však komentáře v tisku a různé výroky vojenských činitelů sugerují veřejnosti, že platforma WiPu je čistě politická a "má za cíl oslabení obranných sil PLR". Může to znamenat, že WiP-gvci, kteří představují většinu politických vězňů, budou nadále uvěznováni. Nový zákon, který umožňuje náhradní civilní službu, klade důraz na společenské zájmy. Jsou však obavy, že o zařazení brance do náhradní služby budou rozhodovat podobní lidé jako v kolegiích, penzionovaní členové státní bezpečnosti, straničtí funkcionáři. Vše zůstane při starém, pouze kompetence bude přenesena z velitele vojenské správy na civilisty.

Vedle těchto záporů je nesporně pozitivní skutečnost, že poprvé v poválečné historii socialistických států se bere v úvahu lidské svědomí ve vztahu k vojenské službě.

Zjevným ústupkem jsou změny v textu přísahy. Byly z něj odstraněny vlastně všechny sporné dvojznačné a protilidové formulace. Voják již nebude vázán slibem věrnosti lidové vládě, ani Sovětům z Rudé armády.

Je dobře, že nová přísaha se v Sejmu objevila dříve, než se čekalo - před půl rokem se mluvílo o počátku 90. let. Od konce r. 1986 nebyl nikdo zatčen za odmítnutí přísahy. Jestliže po amnestii v r. 1986 čtyřicet osob odmítlo složení přísahy, potom v dalším roce jen několik. Rovněž WiP se tomuto problému přestal věnovat jako pryčodámu. Proč vláda náhle začala spěchat? Narůstající tlaky zpochybnující smysl vojenské služby jako takové. v situaci společenské krize a oživení diskusí o redukci vojsk se staly natolik tíživé, že si vynutily "gesto dobré vůle".

x x x

Dne 5. srpna 1988 odeslalo NMS dopis Slawomieru Dutkiewiczovi, který je od listopadu 1987 uvězněn v Polsku za odmítnutí vojenské služby. Zároveň odeslalo NMS dopis p. Jaruzelskému, v němž žádá o propuštění S. Dutkiewicze.
/Podle neoficiálních údajů byl již S. Dutkiewicz propuštěn./

x x x

Členové NMS uspořádali dne 21. srpna 1988 "rozptýlenou" manifestaci, které se zúčastnil každý, kdo si s úmyslem vyjádřit nesouhlas se vstupem a přítomností sovětských vojsk na našem území připnul trikolóru.

x x x

Překvapivá neděle

Neděle 21. srpna 1988 byla očekávána se zvědavostí a zároveň s velkou skepsí. Ve 13 hod. se několik set převážně mladých lidí shromáždilo na Václavském náměstí v Praze pod sochou sv. Václava, aby byli přítomni položení kytice dvěma signatáři Charty 77 na památku Jana Palacha. Poté, kdy zúčastnění za hojné asistence bezpečnosti zazpívali čs. státní hymnu, přivítal jeden mladík ze Slovenska všechny přítomné na neformálním diskusním shromáždění. Ihned jej však legitimovali příslušníci bezpečnosti a odvezli jej s sebou. Lidé dál postávali v hloučcích. Všichni vyčkávali, co se bude dít. Stejně jako v sobotu předešlého dne, kdy se zde vpozdvečer také konalo menší shromáždění, bylo cítit, že lidé chtějí otevřeně hovořit. V této situaci nás napadlo, že bychom zde mohli vysvětlit, o co se snaží naše Nezávislé mírové sdružení. Přčetli jsme naše "základní" Prohlášení z dubna 1988 a tři dopisy, které jsme adresovali našim státním orgánům a které se zabývají problémy zkrácení základní vojenské služby, odpíráním vojenské služby z důvodů svědomí a požadují odchod sovětských vojsk z našeho země a odsouzení intervence států Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968. A najednou jako by se něco změnilo, jako by zmizelo napětí, které zde až dosud bylo. Po dlouhé době se opět veřejně a svobodně hovořilo. Kdosi z davu navrhnul, aby se zde na místě vytvořilo prohlášení, na kterém bychom se všichni shodli. A tak vzniklo postupně, bod po bodu:

Prohlášení ze dne 21. srpna 1988

Dne 21. srpna 1988 jsme se sešli na Václavském náměstí v Praze a ve svobodné diskusi na prostranství před sochou sv. Václava jsme vznesli tyto požadavky:

- odchod sovětských vojsk z našeho území
- odsouzení vojenské intervence států Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 jako porušení norem mezinárodního práva
- pravdivé přehodnocení událostí roku 1968 a tzv. normalizace
- vyhlášení svobodných demokratických voleb s možností nezávislé kandidatury
- svobodu sdělovacích prostředků a zrušení cenzury
- dodržování základních lidských práv v souladu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech
- propuštění politických vězňů a rehabilitace všech osob, které byly a jsou za své politické a náboženské přesvědčení perzekuovány
- umožnění činnosti nezávislých iniciativ a jejich nerušené veřejné působení
- zveřejnění úplného doslovného znění tohoto prohlášení v hromadných sdělovacích prostředcích

/Toto prohlášení zasíláme: prezidentu ČSSR, Federálnímu shromáždění, vládě ČSSR, generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, tiskovým agenturám/

Přímo na místě toto Prohlášení podepsalo minimálně 1.500 osob.
/Podepisování tohoto Prohlášení dále pokračuje./

Poté se několik tisíc zúčastněných vydalo společně přes Václavské náměstí na Staroměstské náměstí a pak ulicemi Starého města na nábřeží směrem k Pražskému hradu. Policie však postupně obsadila mosty, takže se průvod nakonec stočil kolem Národního divadla na Národní třídu a zpět na Václavské náměstí, přičemž se však stupnovaly pokusy policie demonstraci rozehnat, což se nakonec v pozdních nočních hodinách podařilo. Podle oficiálních údajů bylo zadrženo 77 osob. Proti dvěma členům Nezávislého mírového sdružení Tomáši Dvořákovi a Haně Marvanové bylo vzneseno obvinění z trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., protože na základě jejich verbálních projevů prý došlo ke srocení většího počtu osob, čímž byl narušen veřejný pořádek, přičemž jmenovaní nepožádali územně příslušný národní výbor o povolení shromáždění. Oba obvinění jsou stíháni na svobodě.

Stalo se to, co snad nikdo nečekal. Československo zažilo největší politickou protestní demonstraci od roku 1969. Demonstrace se zúčastnilo několik tisíc lidí, což znovu dokázalo, že těch, kteří jsou ne spokojeni se situací v Československu, je daleko více než jen nějaká nevýznamná hrstka disidentů, jak se často tvrdí na oficiálních místech. Účast převážně mladých lidí dává naději do budoucna, že to přece jenom s lhostejností, skepticismem a morálním rozkladem naší společnosti není tak hrozné. Výjimečnost této demonstrace spočívá především v tom, že šlo o pokojnou, nenásilnou demonstraci, která měla svůj počátek ve svobodné diskusi zúčastněných. Nikdo ji neorganizoval, byla naprosto spontánní. Přitom dokázala obrovskou moc otevřeného a nahlas proneseného slova.

V diskusi na Václavském náměstí padl návrh, aby se podobná setkání konala opětovně, a to vždy poslední sobotu v měsíci /počínaje poslední sobotou v září 88/ v 19.00 hod. na Václavském náměstí v Praze pod sochou sv. Václava. Mělo by jít o neorganizovaná diskusní shromáždění, kterých by se mohl zúčastnit kdokoli a vystoupit se svým názorem. Něco takového totiž dosavadní struktura politického systému v Československu prakticky neumožňuje. Nezávislé mírové sdružení považuje konání takových spontánních diskusních setkání za velmi potřebné k překonání nezájmu většiny společnosti o věci veřejné a zároveň k tomu, aby lidé konečně mohli veřejně a svobodně mluvit o tom, co se jich všech týká.

x x x

Jako členové Nezávislého mírového sdružení souhlasíme s Prohlášením, které vzniklo na Václavském náměstí dne 21. srpna 1988, a stavíme se za požadavky v něm obsažené.